WASHINGTON DC

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 217. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 14-го ЛИСТОПАДА 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 14, 1961 No. 217. VOL. LXVIII.

АМЕРИКА ПЛЯНУЄ ГЛЬОБАЛЬНЕ ЕКОНОМІЧНЕ ЗМАГАННЯ З КОМУНІЗМОМ

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ЗАВЗЯТУ БОРОТЬБУ В КОНҐРЕСІ ЗА ЗМЕНШЕННЯ МИТНИХ ТАРИФ

Вашинґтон. — Уряд президента Кеннеді підготовляє революційні зміни в закордонній торгівлі цієї країни, з якими має прийти перед Конґрес в січні 1962-го року. Про ці важливі зміни дискутували в Білому Домі минулого четверга 9-го листопада, і про них говорив Президент на пресовій конференції в середу 8-го листопада. Президент вирішив звести завзятий бій за те, щоб Конґрес рішився прийняти ліберальний закон про торгівлю з закордонними країнами. На думку Президента ЗДА мусять іти на зустріч вимогам цієї доби, бо інакше американський промисл знайшовся б у великій небезпеці, коли б ця країна не могла з успіхом конкурувати з промисловими державами тому, що американські митні тарифи є зависокі в порівнянні з европейськими. Уряд Президента є переконаний в тому, що вільний світ мусить творити одну групу держав, яка з успіхом могла випереджувати комуністичний бльок, який старається поширювати свої ринки збуту. Оці економічні змагання між комуністичним бльоком і країнами вільного світу мають відбуватися в світовому маштабі, бо тут ітиме і про торгівлю з Японією. Але уряд президента Кеннеді добре знає, що в Конґресі треба буде повести завзяту боротьбу за те, щоб Конґрес погодився зменшити митні тарифи. Цього року були численні пропозиції, щоб Президент збільшив мито на деякі імпортовані товари. До тих товарів належали і текстильні товари з Японії, які є такі дешеві, що з успіхом конкурують із американськими текстильними товарами. Вже тепер уряд виготовив проєкт просити Конґрес, щоб ухвалив ширші повновласті Президентові зменшувати митні тарифи тим країнам, які погодяться зробити те саме для американських товарів. Згідно з урядовим пляном Президент мав би мати право заключувати торговельні договори не тільки з окремими державами, але і з таким економічним об'єднанням, як Европейський Спільний Ринок,до якого належать Франція, Західня Німеччина, Італія, Бельгія, Голляндія і Люксембурґ. Президент мав би мати право заключувати договір про автоматичне зменшування мита щотри роки, поки взагалі митні бар'єри не були б зліквідовані. Вже тепер можна передбачити, що в Конґресі буде спротив проти такої радикальної зміни закордонної торгівлі ЗДА. В урядовому програмі передбачені є поодинокі полегші для тих американських фірм, які експортують товари за кордон. Ці фірми дістануть зменшені податки на модернізацію фабрик, щоб вони легше могли конкурувати з закордонними фірмами на чужих ринках і також в ЗДА.

Кеннеді вестиме виборчу кампанію в 1962-му році

Вашинґтон. — Із близьких до президента Кеннеді кол повідомляють, що в 1962-му році Президент вестиме особисто широку виборчу кампанію, щоб не допустити до контролі республіканців в Палаті Репрезентантів, бо тоді важко було б здійснювати демократичну програму в Конґресі. Тепер в Палаті демократи мають 262 конґресменів, а республіканці 174, це значить, що демократична більшість виносить 88 конґресменів. Але 33 демократичні конґресмени здобули мандати більшістю меншою від 55 відсотків. Це значить, що вони могли б легко програти вибори. В Палаті дуже часто південні демократи йдуть разом із республіканцями, і тому могло б дійти до того, що демократичний уряд не міг би здійснити своєї програми, бо вже на першій сесії Палата відкинула деякі урядові проєкти внаслідок коаліції республіканців із південними демократами. — Президент Кеннеді плянує участю у виборчій кампанії не допустити до виборчої перемоги республіканців , бо це мало б некорисний вплив і на президентські вибори в 1964-му році. Але пресовий секретар Білого Дому найближчого дня, 11-го листопада, заперечив ці пляни Президента, кажучи, „що до виборів в 1962 році ще далеко" і тому важко про них тепер говорити.

Озброєні бомбовики Б-52 патрулюють Атлантик і Північний бігун

Вашинґтон — Летунство в останніх двох тижнях зарядило, щоб озброєні далекосяжні бомбовики типу Б-52 постійно патролювали Атлантійський океан та район Північного бігуна. Бомбовики, озброєні в атомову зброю, роблять пробну розвідчу службу 24 години кожного дня, а три або чотири танкери-джети типу КС-135 відлетіли до летунських баз в Еспанії, де і залишились. Інші джетові танкери відлетіли до інших баз, звідки достачають пальне американським бомбовикам. В повітрі постійно знаходяться 12 бомбовиків. Коли деякі бомбовики п р и з е м лю ються негайно на їх місце вилітають нові. На летунських базах стоять готові до старту бомбовики, в яких сидять готові до лету члени залоги.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** промовлятиме в Ню Йорку на зборах Крайового Т-ва Промисловців в дні 6-го грудня, а 7-го грудня на зборах Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій. Президент хоче вияснити свою програму і представникам промислу і провідникам зорганізованого робітництва.

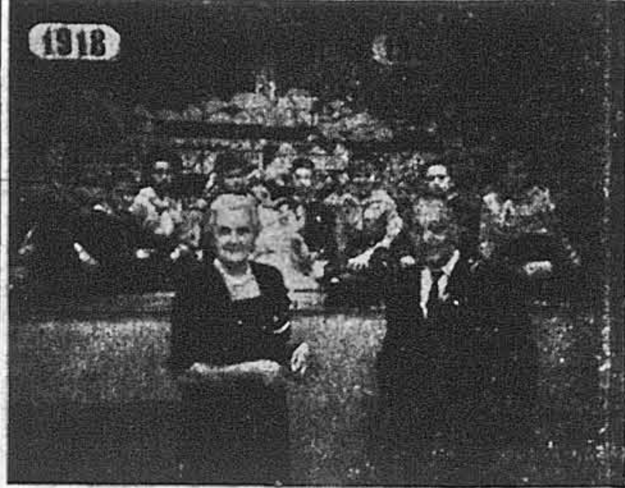
● **9-го листопада** в Ню Йорку впали перші платки снігу, хоч температура виносила 35 ступнів. Сніг негайно топився. Поза містом температура впала нижче 32 ступнів., і був вже легкий мороз.

● **Віце - президент** Линдон Б. Джансон мав промовляти на зборах в готелі Мюлбаха в Кенсас Ситі, Мізурі, але не міг цього зробити, бо нагло вибухла пожежа в кухні цього готелю, і всі присутні мусіли залишити залю. Прийняття і збори не відбулися.

● **Канадійський імігpаційний** уряд повідомляє, що в 9-ох місяцях цього року до Канади прибули тільки 56,168 осіб — нових імігрантів, на 20 відсотків менше, як в тому самому часі минулого року. Якщо такий темп буде до кінця року, то цього року число нових імігрантів винесе всього коло 70,000 осіб.

● **Сенатор - республіканець** Беррі Ґолдвотер із Арізони заявив, що він навіть не думає про те, щоб в 1964-му році старатися про кандидатуру на президента. Він сказав, що як голова Сенаторського виборчого комітету тепер він думає про конґресові вибори в 1962-му році.

ГРОМАДИ В ДЖЕРЗІ СИТІ, ЕЛИЗАБЕТІ І БРУКЛИНІ ВІДЗНАЧИЛИ ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ

З ЛИСТОПАДОВИХ СВЯТКУВАНЬ В ДЖЕРЗІ СИТІ: Справжнім символом минулих, сучасних і майбутніх змагань за волю України може послужити виступ на Листопадовій Академії в Джерзі Сіті двоє наших заслужених громадян, активних учасників Листопадового Зриву та Визвольних Змагань з 1918-го року, Ганни Дмитерко-Ратич і д-ра Володимира Білозора, разом із групою пластових новачок і новаків, на тлі панорами Львова і років 1918-1961. Доповіді-промови п-ні Дмитерко-Ратич і д-ра Білозора та зміст інсценізацій пластових новаків потверджували цей символ. (Фото: „Свобода")

Упродовж минулої неділі, 12-го листопада, Українські Громади в Джерзі Ситі, Елизабеті, Брукліні та ряді інших міст відзначили роковини Листопадового Зриву традиційними Листопадовими Святами із відповідними промовами та мистецькими програмами.

В ДЖЕРЗІ СИТІ місцева Громада, під проводом Відділу УККомітету влаштувала в пополудневих годинах у великій залі свого нового Народного Дому Листопадову Святочну Академію, на якій промовцями були відомі наші громадяни, учасники історичного Листопадового Зриву та Визвольних Змагань, п-ні Ганна Дмитерко-Ратич та д-р Володимир Білозор. Виступ цих двох учасників Визвольних Змагань разом з молодшими виконавцями програми та пластовою, сумівською і рідношкільною дітворою був наче символом традицій і тяглости змагань за волю України. Свято започаткувала місцева духова оркестра „Сурма" під дириґентурою В. Губіцького, відігравши американський і український національні гимни. Відкрив Академію святочним словом голова Відділу УККА Вол. Білик, а дальшу програму Академії, крім згаданих промовців, виповнили: деклямації учениць Рідної Школи Анни Дидик і Елі Головчак та сумівки Марійки Гаврилюк, інсценізація пластових новаків і новачок (Богдан Семенко, Леся Леуш, Борис Драган, Марійка Черний, Юрій Головчак, Любомир Білик, Іванка Пельо, Богдан Галібей і Ліда Благітка) та виступи духової оркестри „Сурма", що грала стрілецькі мелодії. Закінчено Академію відіграванням і співом „Ненора". Відповідну декорацію сцени приготовила Богданка Блаженко.

В ЕЛИЗАБЕТІ Листопадова Академія відбулася в Народному Домі в неділю, 12-го листопада по полудні. Започаткувала програму *Леся* Васьків співом американського гимну а Свято відкрив, виголосивши вступну промову, голова Громади Мирон Пінковський. Святочну промову виголосив б. голова Української Парляментарної Репрезентації ред. Василь Мудрий. На дальшу програму Свята склались: деклямації М. Боднаренка, пласт. Г. Федун, пласт. Х. Хитрої та П. Штабалюк, виступи шкільного хору під дириґентурою М. Демчишин, сольоспів Лесі Васьків, фортепіянове сольо М. Кривокульської та виступ хору „Боян" під дириґентурою Ів. Задорожного. На закінчення промовив гол. касир УНСоюзу Роман Слободян, на заклик якого до пожертв на народні цілі зібрано $650.00. — Сцену оформив Іван Іваник.

В БРУКЛИНІ відбулася Листопадова Академія в тому часі, що й попередні і також у місцевому Народному Домі. Започатковано імпрезу співом американського гимну у виконанні С. Галася та співом „Гей у лузі" у виконанні парафіяльного хору під дириґентурою Осипа Рейнаровича. Відкрив Академію святочним словом всч. о. декан Вол. Андрушків, а відповідну доповідь мав інж. А. Гончарів. На дальшу програму: склались: деклямації у виконанні сумівців, сольоспів п-ні З. Лаврищко-Бундзяк, інсценізація та виступ парафіяльного хору.

ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ В НЮАРКУ І СТЕЙТОВИЙ КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ В КОННЕКТИКАТ ВІДБУЛИ НАРАДИ

Минулої неділі, 12-го листопада, в пополудневих годинах відбув свої чергові наради Окружний Комітет Відділів Українського Народного Союзу в Нюарку, з участю голов. предсідника УНСоюзу Йосипа Лисогора. В тому самому часі в Ансонії відбув свої наради, з участю гол. секретаря УНСоюзу д-ра Ярослава Падоха, Комітет Відділів УНСоюзу стейту Коннектикат.

В Нюарку наради відкрив і ними проводив голова Окружного Комітету Юліян Баранюк. Він, як і на його заклики усі приявні представники 27, 76, 133, 219, 371 та 490-го Відділів склали короткі звіти з їхньої праці, зокрема з їхньої участи в теперішній передконвенційній організаційній кампанії. Із звітів виходило, що досі в цій кампанії округа здобула 78 нових членів. Усі приявні запевняли, що вони докладуть усіх зусиль, щоб виконати встановлену для них квоту нових членів та взяти цим участь у змаганнях округ за перехідний прапор УНСоюзу, що буде вручений переможній окрузі з відповідною парадою на найближчій 25-ій конвенції УНСоюзу, що має відбутися в травні 1962-го року в Ню Йорку. Про загальний розвиток організаційної кампанії, як і про теперішній її стан та дальші великі можливості інформував учасників наради головний предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір, підкреслюючи, що замітні організаційні успіхи поодиноких округ навіть в останніх тижнях доказують величезні, досі ще не використані можливості організаційної розбудови УНСоюзу. Головний Предсідник також поінформував приявних про недавню ухвалу Головного Екзекутивного Комітету УНСоюзу щодо створення постійного почесного Клюбу

(Закінчення на стор. 4-ій)

Президент заявляє, що ЗДА будуть воювати в обороні волі

Арлінґтон, Вірджінія. — 11-го листопада ЗДА відзначали День Ветеранів, в якому вшановували пам'ять тих, що життя своє склали в обороні волі цієї країни і всього світу. Американський нарід відзначив цей день молитвами в церквах і на цвинтарях героїв тут і закордоном, та військовими парадами. На Крайовому цвинтарі в Арлінґтоні в присутності 4.000 осіб, між якими були найвищі цивільні і військові достойники, президент Кеннеді заявив у промові перед пам'ятниками героїв, що американський нарід дбає про те, щоб справедливий мир був усвіті, але ЗДА є готові воювати знов, щоб обороняти волю, як це було в першій і другій світовій війнах та у війні в Кореї. Президент заявив, що жадна держава не сміє вважати американську терпеливість за страх перед війною або за те, що американці не хочуть виконати свої зобов'язання до своїх союзників. — „Ми не можемо врятувати себе тим, що залишимо тих, як були нашими союзниками, або тим, що відкинемо наші зобов'язання. Ми можемо переконати приятелів і ворогів, що ми поважно думаємо, коли говоримо про оборону волі". Віце - президент Линдон Б. Джансон, промовляючи в Мек Кінні в Тексасі, заявив, що ЗДА мають сотки далекосяжних бомбовиків, які можуть завести зброю в найдальші закутки СССР. „Ані Хрущов ані його прихильники не могли б знайти місця, де могли б сховатися!", — казав віце президент. Секретар оборони Роберт МекНамара, промовляючи в Атланті в Джорджії, остерігав, що насильне вмішування до американських прав і зобов'язань може привести до війни.

ЗДА відклали лет людини в орбіту землі правдоподібно аж до 1962 року

Кейп Канаверол, Флорида. — Після невдалого випущення ракети „Атляс" з мавпою Голіят в п'ятницю минулого тижня, мало відбутися у вівторок 14-го листопада випущення чергової ракети з мавпою, але деякі недоліки у приготовлюваній до випущення кабіні примусили військове командування цей черговий експеримент з випущенням мавпи у космічні простори припинити. Згідно з виробленою програмою, науковці плянували випустити три рази мавпу в орбіту навколо землі перед тим, заки мала б бути випущена в цю орбіту людина, значить, один із сімох американських астронавтів. Була надія, що це може статися ще цього року, але у зв'язку із невдачами і затримками з випущенням мавпи в орбіту навколо Землі речинець випущення людини пересунено на початок 1962-го року, приблизно на місяць лютий. Мавпа Голіят, випущена в п'ятницю минулого тижня з ракетою „Атлас", загинула і кабіну з її тілом знайдено поблизу Кейп Канаверал.

Виявляють джерело т. зв. нових пропозицій СССР щодо Берліну

Бонн. — Вістка про нові пропозиції Совєтського Союзу в справі зліквідування конфлікту за Берлін, яка облетіла всю західню пресу, мала — як виявляється — за джерело близько двогодинну розмову західньо - німецького амбасадора в М о с к в і д-ра Ганса Кролля з Хрущовим. Ганс Кроль, 63-річний професійний дипломат с т а р о ї німецької школи, відомий з того, що він проповідує б і с м а р к і в ську концепцію німецько - російської приязни, як спілки двох найсильніших держав Европи. Кроль, користаючи з „безкоролівства" в Бонні, бо внаслідку затяжної кризи західньо-німецького уряду фактично не було міністра закордонних справ, перебрав ініціятиву в свої руки і ніби з його, а не Хрущова почину відбулась та довга розмова. Ця нова пропозиція, що виринула у висліді тієї розмови, полягає в тому, що спершу мов би бути виготовлений і заґарантований новий статут Західнього Берліну з вільним доступом до нього від Заходу, а щойно після того СССР підписав би, якщо хотів би, мировий договір з Східньою Німеччиною, при чому західні держави і Західня Німеччина мали б зобов'язатися „шанувати суверенність Східньої Німеччини". Вся та пропозиція настільки ще мрячна й неясна, що викликала в Лондоні й Вашинґтоні дуже скептичний прийом.

ПОСВЯЧЕНО ПАМ'ЯТНИК НА МОГИЛІ ППОЛ. Р. ДОЛИНСЬКОГО

Посвячення пам'ятника на могилі пполк. Романа Долинського, старшини I УД УНА, відбулось в суботу 11 ц. м. на католицькому цвинтарі в Лінден, Н. Дж. Пам'ятник поставлено заходами організації „Броди-Лев", що опікується могилами кол. вояків. Приявних було к. 40 осіб, головно колишніх дивізійників з дружинами. Посвячення довершив о. Яр. Кекіш. Промови виголосили від Братства кол. вояків I УД інж. Іларіон Зарицький, а від Головної Управи ОбВУА д-р Іван Козак. На могилу зложено м. ін. вінок з червоної калини. Після того приявні відбули зустріч в домі п.п. Закаляків в Лінден.

ЗУСТРІЧ АЙЗЕНГАВЕРА ІЗ ТРУМАНОМ

Колишній президент Двайт Д. Айзенгавер відвідав в п'ятницю дня 10 листопада ц. р. свого попередника на президентському пості, колишнього президента Гаррі С. Трумана в Індепенденс, Мізурі. Зустріч між двома завзятими політичними суперниками була ввічлива, але холодна. На фото: Труман опроваджує Айзенгавера по бібліотеці свого імени в Індепенденс. Зустріч відбулася в рямцях кампанії проваджeної організацією „Люди з людьми"

РАДА БЕЗПЕКИ ОН РОЗГЛЯДАЄ ЗНОВУ СПРАВУ ХАОСУ В КОНҐО

Об'єднані Нації. — В понеділок 13 ц. м. мала знову зібратись Рада Безпеки Об'єднаних Націй для справи Конґа скликана головно на вимогу Етіопії, до якої приєднались і деякі інші африканські країни. Засідання Ради Безпеки викликало велике зацікавлення головно з уваги на приїзд спеціяльно для участи в ньому бельгійського віце-прем'єра й міністра закордонних справ, недавнього головного секретаря НАТО Поля Генрі Спаака, як також конґолійського міністра закордонних справ Жастена Бомбоко. Центральною проблемою, що її має розв'язати Рада Безпеки, є безпосередня небезпека громадянської війни, яка властиво вже розпочалась: з одного боку стоять війська центрального конґолійського уряду, з другого військо президента Мойсе Чомбе з провінції Катанґи, яка формально проголосила виступлення з Конґа і власну державність, чого не визнала ніодна держава. На останніх нарадах Ради Безпеки в лютому цього року прийнято постанову, що уповноважувала місію ОН в Конґо вжити навіть силу, щоб оминути громадянську війну в Конґо. У виконанні цієї постанови в вересні ц. р. військо ОН в Катанзі намагалось захопити в свої руки центральні позиції, але стрінулось з таким рішучим відпором збоку катанґського війська, що насправді потерпіло поразку. Тому тепер Об'єднані Нації дуже неpадо дали б втягнути себе знову безпосередньо в будь-яку збройну акцію в Конґо. Одначково представники Об'єднаних Націй в Конґо, як центральний конґолійський уряд роблять закиди Бельгії, що вона всупереч кількакратним постановам Ради Безпеки і Генеральної Асамблеї, завжди ще толерує своїх військовиків на командних становищах в провінційній армії Катанґи, що підбадьорує президента Катанґи відмовлятись від порозуміння з центральним урядом та настоювання на своїй „самостійності". Сподіваються остаточного договорення в цій справі з названим бельгійським міністром Спаком. Наради Ради Безпеки мають потривати кілька днів. Загальний настрій — за твердженням преси — такий, щоб проголосити спір між центральним урядом Конґа і Катанґою за „внутрішню справу" Конґа й старатися всіма способами не допустити до громадянської війни, але не встрявати туди своїм військом. 15,000 міжнародного війська Об'єднаних Націй в Конґо замало, щоб могти збройно вирішувати тамошні спори між провінціями та окремими войовничими племенами.

Світ стоїть перед дилемою загину, або врятування, — заявив Неру в ОН

Об'єднані Нації. — „Проблема, перед якою стоїть тепер світ така, якої він не мав ще ніколи у своїй історії: загину або пережиття" — заявив індійський прем'єр Джавагарлал Неру у своїй 45-хвилинній промові, яку він виголосив в минулу п'ятницю на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй. Головною темою тієї промови було доказування що в нинішній міжнародній кризі річ іде про те, чи світ буде знищений внаслідку нової атомової війни, чи врятується внаслідок мирної розв'язки спірних проблем. Неру твердив, що при добрій волі можна без особливо великого труду розв'язати однаково проблему Берліну, як Конґа і Ляосу. Він признав, що добровільна й безконтрольна мораторія на атомові експерименти не розв'язує справи, але така мораторія, мовляв, може бути тільки вступом для нових переговорів, що заборонили б такі експерименти з міжнародною контролею. Неру твердив, що не існує вибору між „миром чи війною", тільки між „співпрацею або загином, між співіснуванням або неіснуванням взагалі". Всі члени Генеральної Асамблеї улаштували індійському прем'єрові стоячки овацію, коли він закінчив свою промову, яка була племенним закликом в обороні миру.

Молотов вернувся до Москви, відкликаний з Відня, щоб вислухати засуд

Москва. — В минулу неділю вернувся до Москви з дружиною Вячеслав Молотов, колишній совєтський прем'єр і міністер закордонних справ та один з нечисленних ще живих „старих большевиків". Молотова зустріли на стації тільки його донька і зять. Він відмовився будь-що сказати кореспондентам про свою долю, проте появились плітки, що Лазара Каґановіча, Георгія Маленкова і Вячеслава Молотова вже викинули з партії та що послідовно позбавили його останнього його підрядного становища в Міжнародній Аґенції для атомових справ з осідком у Відні. Вячеслав Молотов, що його Хрущов викинув був з уряду в 1957 році, як члена „антипартійної групи" й заслав спершу на становище амбасадора до Зовнішньої Монголії — виїхав в минулу п'ятницю вечером потягом з Відня до Москви. Того самого дня він перебував ще довго в совєтській амбасаді у Відні. Він виїхав з своєю дружиною непомітно і журналісти у Відні не мали змоги говорити з ним. Спальний переділ у потязі замовила совєтська амбасада і Молотов перебував у ньому за щільно заслоненим вікном на стації у Відні та під час півторигодинного постою у Варшаві. Молотов вислав був до Президії компартії СССР свої критичні завваги на тему нової програми компартії, виготовленої Хрущовим, а на минуломісячному партійному конґресі в Москві Хрущов і інші большевицькі головачі гостро його таврували, як сталініста.

У СВІТІ

● **Для Сталінграду** шукали іншої назви. Статуя Сталіна зникла вночі з центральної площі того 600.000-го міста, а Сталінградський Готель теж має бути перейменований. Іншої назви шукають теж на Сталіно в Донецькому басейні та для Сталінська на Сибірі. Остаточно Сталінград, який колись був Царициним, названо Волгоградом, бо місто лежить над Волгою.

До Західнього Берліну, на відтинок французького ґарнізону, прийшло 15 східньо - німецьких поліціянтів розчищувати терен біля залізничої водної вежі. Міська залізниця, яка пробігає також почерез Західній Берлін, є цілістю під східньо-берлінським управлінням. Французькі вояки прогнали східньо-німецьких поліціянтів.

● **У Пейпінгу** китайські комуністи, щоб зробити пакість Москві, влаштували спеціяльне віче для вшанування 20-річчя заснування альбанської комуністичної партії. На тому вічі виступав альбанський амбасадор в Пейпінгу Рейс Меліле, відкидаючи закиди, що їх Хрущов ставив Альбанії, а різні комуно - китайські промовці запевнювали про незламність приязни між комуністичним Китаєм і Альбанією.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J

Протиатомові сховища

Нюйоркська стейтова леґіслятура була першою в Америці й одною з перших у цілому світі, яка минулого тижня прийняла офіційну ухвалу про потребу будування протирадіяційних сховищ і призначила на цю ціль, шляхом допомоги на 50% коштів, 100 мільйонів долярів. Нюйоркські стейтові законодавці мають на увазі в першу чергу будову протирадіяційних сховищ при середніх школах (гайскулах) і коледжах, при чому схвалений закон не визнає у цій справі різниць між школами приватними, себто конфесійними, і міськими та державними. Очевидно, що цей закон недостатній, якщо йшло б про побудову такої кількости схоронищ, щоб вони дійсно могли вмістити більшість населення Нюйоркського стейту, з першу чергу вісім мільйонів мешканців Ню Йорку. Отже, значення закону лежить у психологічній ділянці і в його, так би мовити, піонерському почині: проламати леди байдужности та легковажного ставлення до проблеми цивільної оборони проти небезпек, якими загрожує атомова війна.

Донедавна люди в цілому світі, включно з громадянами країн, які розпоряджають атомовою зброєю, ставилися пасивно до справи будови протирадіяційних сховищ, вважаючи її за цілком зайву витрату грошей і енергії. Одні виходили з становища, що абсурдом є говорити про атомову війну, як реальну загрозу: адже ні одна держава такої війни не хоче! Інші твердять, що коли б вибухла така війна і місто було заатаковане атомовими бомбами чи ракетами, то все одно нінащо придадуться всі схоронища, бо люди поголовно вигинуть від пожеж, під руїнами домів, від масової паніки і радіяції. Ще інші ставляться до проблеми протиатомових схоронищ, як до кожного „непродукційного" видатку, себто такого, що вимагає витрати грошей без опроцентування. В сумі всього такого мудрування, дефетистичного підходу чи просто скупарства — відсутність ефективної цивільної оборони і передусім повна відсутність протирадіяційних сховищ.

Арґументи, що їх висуває нюйоркський губернатор Нелсон Рокефеллер, який віддавна пропагує будову протиатомових схоронищ, ті самі, що просвічували народам европейських країн, які будували в себе протилетунські схоронища перед другою світовою війною. Це є захоронний засіб — на всякий випадок. Ніхто не хоче атомової війни. Але ніхто не може сказати з 100-процентовою певністю, що її не буде. Коли ж вона буде, то не є правдою, що нема від неї ніякого рятунку, що атомова атака обов'язково мусить кінчатися винищенням населення заатакованої місцевости. Навпаки, знавці твердять, що протирадіяційне сховище дає куди більші шанси забезпеки проти наслідків атомової атаки, як давали їх примітивні схоронища проти звичайних бомб і гарматних стрілен. Відомо ж, що не сотні тисяч, а мільйони людей в Европі врятувались, ховаючись у пивницях під час летунських атак.

Остання серія ядрових експериментів, проведена на Новій Землі в СССР, зокрема, детонування 50-меґатонової бомби й уся пресова дискусія на атомові теми сколихнули міжнародною опінією, і в різних західньоевропейських країнах прокинулось більше заінтересування справою протирадіяційних схоронищ. Насправді це питання найбільше турбує покищо тільки скандинавські країни, найближчі географічно до СССР та до совєтських дослідних піль в підарктичному обширі. Чергове рішення Нюйоркського стейту буде новим поштовхом у цьому напрямку. Воно напевне знайде послідовників і в інших стейтах, і скаже поважніше призадуматися над цією проблемою всім тим европейцям, які прислухаються до Америки, як до світового лідера. Рішення підбадьорювати до будови протиатомових схоронищ і помогти їх фінансувати — це не є ширення паніки. Це є тільки пригадування священної засади: обережного Господь береже!

Катівська облуда

Започаткована Нікітою Хрущовим боротьба з „культом особи", що — по п'ятьох роках дискримінаційної у відношенні до прославлюваного колись ним самим „геніяльного вчителя" і „батька народів" — знайшла своє завершення у викиненні трупа Сталіна із ленінсько - сталінського мавзолею на Красній площі в Москві, продовжується уже й після цієї деґрадації, знаходячи свій вияв у перейменуванні багатьох міст Совєтського Союзу. В четвер 9-го листопада переназвано одно з найбільших міст Донеччини Сталіно — колишню Юзівку — в Донецьк, у Сталінґраді почалася „громадська акція" за перейменування цього прославленого перемогою над гітлерівськими арміями в 1942 - 43 роках міста, що називалося колись Царицин, і така ж аґітація іде в столиці Таджицької республіки Сталінабаді та в інших численних містах, названих колись на честь Сталіна.

Абстрагуючи від того, що ведена Хрущовим „десталінізація" є дуже неповною та однобічною, бо стосується головно злочинів Сталіна супроти нищених та репресованих ним партійних і совєтських діячів, а не широких народних мас, треба ствердити, що вся теперішня „ударна акція" з усуванням Сталіна з мавзолею і перейменовуванням названих на його пошану міст має на меті не засудження Сталіна, але — приховання всіх тих душогубств і кривавих злочинів, поповнюваних не лише Сталіним, а й усією комуністичною системою, що її витвором і найсуттєвішим експонентом був Сталін протягом двадцять і одного року своєї диктатури.

Викидаючи Сталіна з мавзолею на Красній площі і деґрадуючи його в опінії населення Совєтського Союзу, Хрущов сподівається виправдати в очах і в свідомості народів СССР встановлену не тільки Леніним, але й Сталіним комуністичну систему і змінити неґативне, а то й вороже в своїй основі ставлення населення до дій і „досягнень" цієї системи, як теж поправити затавровану нелюдськими злочинами неґативну оцінку совєтського комунізму й ладу в опінії західнього світу. Поєднана ця тенденція Хрущова ще й із намаганням представити себе самого як гуманного, демократичного провідника народу, далекого від будь-яких злочинів чи хоч би й спроб незаконного діяння.

Але всі ці намагання Хрущова та його козлових та шелепіних показати себе перед поневоленими Москвою народами державними діячами, які „з чистою совістю можуть дивитися в очі людей", народолюбними провідниками, під режимом яких „і легко дихати і свобідно думати" — цілком даремні. В пам'яті народній зберігаються живі й незабуті всі криваві сторінки совєтської історії, і їх не викреслять ніякі хрущовські сальто мортале. Якщо ж іде про оцінку Хрущова і його вчинків самими комуністами, то найщирішими щодо цього треба вважати виступи донедавніх його звеличників — альбанських комуністів, які сьогодні говорять відкрито про терор і душогубства, чинені Хрущовим, і називають його привселюдно терористом, шантажистом і зрадником марксизму.

Яко ж іде про опінію західнього світу, то ні викинення трупа Сталіна, ні всі натаврування злочинів Сталіна і його соратників з „антипартійної групи" під час 22-го з'їзду КПСС, ні перейменовування Сталіно, Сталінґраду і Сталінабаду не змінять існуючої неґативної оцінки Хрущова. Вистачить переглянути американську і світову пресу хоч би останніх днів, щоб ствердити, що в оцінці західніх публіцистів Хрущов — це уосіблення диявола, сатани, ката, злочини якого, особливо ж в Україні, перевищують криваві масакри Джінґісхана, Гітлера і Сталіна, людини, що в своїй суті куди небезпечніша за всіх тих катюг не тільки своєю брутальністю, але передусім своєю хитрістю і підступністю. Таким в опінії західнього світу Нікіта Хрущов залишиться назавжди.

МОГЛО БУТИ ГІРШЕ

Париж. — 77 убитих і півтори сотки ранених в Альжирі — ось формальний балянс демонстрацій, що відбулися 1-го листопада для відзначення сьомих роковин повстання і збройної боротьби за самостійність. Французька преса всіх напрямків згідно стверджує, що балянс цей дуже потішаючий, бо всі сподівалися гіршого.

Чому ж „тільки" таке число жертв? Причин на це є декілька. Перша з них — надзвичайно велике число поліції й війська, які наперед заблькували щільно всі мусульманські квартали в містах і обставили всі села. Тому демонстрації відбулися лише в 60 місцевостях на всіх сто з лишком, і ніде не дійшло до зудару мас ні з поліцією, ні тим більше з европейським населенням.

Друга причина: ОАС не виявила бажання зударитися з мусульманами, воліючи скинути всю вину за жертви на підпілля.

Але основна причина та, що провід підпілля не хотів кривавого зудару, задовольняючись виявом бажання демонструвати. Був даний наказ, щоб демонстрації відбулися без насильства. І коли були жертви, то впали вони там, де в демонстрації вмішалися збройні групи чи тільки групки, а то й одиниці, які, прикриваючись цивільним населенням, відкривали вогонь, і поліція змушена була відповідати.

Про наміри підпілля говорить заява відповідального його представника: стріляли елементи, які не підлягають командуванню підпільної армії.

Преса й радіо дуже широко розводяться над фактом, що демонстрації не були надто багатолюдні. І це правда. Ніде число демонстрантів не перейшло 10.000, а мало де сягало цього числа. Французькі звітодавці говорять про те, що переміг здоровий глузд. Деякі посуваються далі, заявляючи, що маса населення зовсім не поділяє поглядів крайніх, тобто маса европейців не йде за ОАС, а маса мусульман не йде за проводом повстання.

На нашу думку, сказано забагато. Стриманість походила з того, що всім ясно, що незабаром війна скінчиться, у висліді переговорів з підпіллям, яке вже визнано головним чинником, що скінчиться вона осягненням альжирської самостійности, то пощо ж лізти проти рожна, пощо кидатися на баґнети?

І це потверджує загальний тон французької преси. Всі часописи подають великими заголовками, що демонстрації 1-го листопада не знищили ніяких шанс, і переговори можуть початися. Навіть підкреслюється, що французький уряд запевняє таємність контактів, які мають бути контактами для підготови відновлення переговорів.

Важко передбачити вислід переговорів. У жадній бо точці розходження не зникли. Там часопис підпільників запевняє, що не погоджуться на кондомінію над Сагарою, там підкреслюється, що не можуть французи в майбутньому самостійному Альжирі являти собою упривілейованої групи. Тут французи заявляють, що не можна нікого позбавити французького громадянства, якщо він сам не зрікається (це значить, що французам, які залишаться в самостійному Альжирі, не можна відібрати французького громадянства, а тільки додати альжирське), там підкреслюють, що Франція не може зректися Сагари, в яку вклала багато засобів, а передусім сто років дослідів, які не мали тоді ніякої перспективи.

Але все це покривається моментами, яких досі не було. В деяких місцевостях демонстранти кричали — „Нехай живе співпраця двох етнічних груп". На тлі недавніх „ю-ю" ненависти — це новина, яка заслуговує на увагу. Орган підпільного уряду „Ель Муґаджіц", що виходить в Тунісії, вмістив статтю відповідального члена проводу, який каже, що французька група в своїй більшості необхідна для дальшого розвитку Альжиру, якому залежить на затриманні зв'язків з Францією, зокрема ж в духовій ділянці.

І не можна думати, що це тільки підступ, тільки тактичний хід, щоб приспішити відновлення переговорів. Бо що з відновлення, коли нема змоги або охоти договоритися? Виглядає, що справа самостійности Альжиру настільки вже ясна альжирцям, що Франція погодилася на самостійність, що прийшов час і постала психологічна передумова серйозно думати про майбутнє. А крім того підпілля таки розуміє, що зріст сили ОАС загрожує в першу чергу самостійності майбутнього Альжиру, і тому слід якнайскорше договорюватися з французьким урядом, щоб допомогти йому справитися з крайніми правими, а він у свою чергу в цьому допоможе майбутньому урядові Альжирської держави.

Доказом, що наближається розв'язка, є й те, що еспанський уряд вислав на Канарські острови деяких чільних французьких еміґрантів. Зроблено це в догоду не тільки Франції, але й альжирському підпіллю. Ліва преса подала конфіденційну відомість з Мадриду про те, що ген. Франко заявив своїм міністрам: „Альжир завтра буде самостійним. Щоб з ним мати якісь зв'язки, треба усунути тих, що є проти цього. Якщо переможе Салян, то він також буде вдячний за усунення Лягаярa з Мадриду. Якщо ж виграє Лагаяр, то й з ним зможемо говорити, бо Канарські острови — чудовий курорт . . ."

Для сусідів Франції і Альжиру питання завтрішньої розв'язки дуже важливе. І велика активність на цьому відтинку свідчить про те, що розв'язка наближається. Аби тільки не сталося чогось непередбаченого.

О. Д-вич

ЯСЕНИ

За вікном шелестять ясени,
І тривожать мене опівночі.
Ти не спиш,
ти приходиш у сни,
Тільки може це мрії дівочі?

Я зустріла тебе восени,
Де кінчається
стежка у полі...
За вікном шелестять ясени,
Зелен лист опадає поволі.

Виглядала тебе до весни
І чекала, як милих чекають,
За вікном шелестять ясени,
Мою світлу
журбу розважають.

Мої мрії забулися сном,
І якщо не прийшов опівночі,
То хоч ясеном
стань за вікном,
Я люблю, коли ясен шепоче.

М. СИНГАЇВСЬКИЙ

Степан Федорівський

СТАЛІН — ХРУЩОВ — ТЕРОР

Ім'я Сталіна в світовій історії другої чверти 20-го віку символізує терор. З ім'ям Сталіна тісно пов'язані найогидніші терористичні акції. З його ім'ям пов'язані провокації, внаслідок яких вибухла друга світова війна, бо ж це він, Сталін, підписав у 1939 році пакт приязни з Гітлером, поділивши сфери впливу між СССР і Німеччиною та скріпивши військовий потенціял „третього райху".

Було б фатальною помилкою приписувати брутальні прикмети лише Сталінові, виділивши його з плеяди комуністичних вожаків. В літературі зустрічаємо думки, що якби у проводі компартії стояв не Сталін, а хтось інший, наприклад Бухарін чи Троцький, то не було б терору і був би інакший курс внутрішньої й зовнішньої політики СССР. Природа тоталітарної системи, в якій провідну ролю грає тільки одна партія, не терпить вільної думки, дискусії, критики, а тому кожен диктатор огороджує себе шпигунами, поліційною охороною, пропаґує міт власної мудрости, доброти і політичної непогрішимости.

У 1924-му році Сталін над трупом Леніна заявив, що буде зберігати здобутки жовтневої революції, що не зійде з ленінської лінії, а союз совєтських республік буде поширювати всіма можливими засобами. Хрущов 1953-го року такого самого змісту присягу виголосив над трупом Сталіна.

Історія т. зв. жовтневої революції написана кров'ю широких народних мас. А що Ленін не застосував терору до своїх явних чи уявних противників у партії, то це було лише питанням часу. В розмові з старими большевиками Ленін радив доручити по своїй смерті керівництво партією Томському, а про Сталіна висловився, як про „кухаря", що любить занадто гострі страви. Одначе Сталін на засіданні Політбюра обстояв власну кандидатуру, а старі большевики — Бухарін, Риков, Троцький, Томський, Зінов'єв злегковажили заповіт Леніна і знаючи, що він інтелектуально слабий, дали можливість Сталіну „скомпромітуватися".

Сталін, ставши „хазяїном" у партії, підібрав у керівний апарат відданих йому комуністів — Молотова, Кагановіча, Мікояна, Орджонікідзе, а таємну поліцію сформував з людей, які з собачою відданістю виконували його волю. Сталін почав терор з убивства Фелікса Дзержинського — першого голови „чрезвичайки". Приводом до убивства була промова Дзержинського 20-го липня 1926 року на пленумі ЦК ВКП(б), в якій він кинув тінь на Сталіна. Після промови Дзержинського знайшли в його кабінеті з кинджалом у спині.

Троцький, Зінов'єв та Каменєв зрозуміли небезпечність Сталіна і, користуючись внутріпартійною демократією, підготовляли проти його опозицію, яка оформилася 1925 р. на 14-му з'їзді ВКП(б). На тому з'їзді Сталін висунув питання індустріялізації країни, але опозиціонери розійшлися з ним у справі здійснення індустріялізації відсталої Росії. Основна боротьба опозиціонерів розгорнулася після з'їзду в Москві та Ленінграді, але Сталін здушив її поліційним апаратом, рядове членство виарештував, Троцького випустив за кордон, а Зінов'єва і Каменєва змусив каятися.

На 15-му з'їзді ВКП(б) 1927 року вирішувалося питання масової колективізації, на якому оформилася т. зв. права опозиція на чолі з Бухаріним, Томським та Риковим. Праві виступали проти швидкої і масової колективізації, мотивуючи тим, що це приведе країну до економічної руїни. Сталін, спираючись на своїх прибічників, виключив опозиціонерів з ЦК та усунув їх з керівних становищ в уряді.

У 30-их роках Сталін став абсолютним диктатором, ліві й праві були розгромлені й в більшості заслані в концентраційні табори. Тоді Сталін рішив знищити тих своїх товаришів, які могли зродити нову опозицію чи й прямо виступити проти нього. Так 1-го грудня 1934-го року він інспірував убивство члена Політбюра і секретаря Ленінградського обкому ВКП(б) Кірова, а 25-го січня 1935-го року зліквідував члена Політбюра Куйбишева. 18 лютого 1937-го року загадково помер член Політбюра і нарком важкої промисловости Орджонікідзе.

Застосовуючи провокації, Сталін в кінці 1936-го року організує судовий процес над так званим паралельним троцькістсько — зінов'євським бльоком. На цьому процесі засуджено на кару смерти Зінов'єва, Каменєва, П'ятакова, Раковського, Сокольнікова, Серебрякова та інших. Зразу ж після процесу на початку 1937-го року відбувся новий процес проти правих опозиціонерів, внаслідок якого страчено Бухаріна, Томського, Рикова . . . В міжчасі без будь-якого повідомлення зник генеральний прокурор Криленко, а на його місце прийшов Вишинський.

Вишинський за наказом Сталіна зорганізував у травні 1937-го року судовий процес, внаслідок якого розстріляно: маршала Тухачевського, командармів: Уборевича, Якіра, Корка, Примака, голову ради Осовіяхему Ейдемана, наркома внутрішніх справ Яґоду, комдива Блюхера, Петровського та ін. Без суду знищено маршалів Блюхера і Єгорова, камандармів Дубового, Федька та тисячі офіцерів червоної армії, десятки тисяч безпартійної інтеліґенції, мільйони селян і робітників, які не мали ніякого відношення до „змови" Тухачевського.

В 1936 - 38 рр. Сталін руками Єжова знищив без судового процесу таких видатних комуністів: Андреєва, Акулова, Єнукідзе, Бубнова, Гринька, Чубаря, Постишева, Яковлєва, Чернова, в Україні — Косіора, Затонського, Сухомлина, Порайка, Балицького, Хвилю, Шумського. Любченко покінчив самогубством, а голову ВУЦВК, найстаршого большевика Гр. Петровського перенесено в Москву заступником директора музею революції, де він і помер.

Увесь цей терор налякав нарешті й самого Сталіна, і він, виправдуючи його перед народами СССР діями чужоземних розвідок, що пролізли в керівні совєтські органи, звелів арештувати наркома Єжова і поставити його перед воєнний трибунал. Єжов заявив голові трибуналу Ульрихові: „Якщо хочете судити мене, то праворуч посадіть Сталіна і Молотова, а ліворуч Кагановіча і Мікояна, бо я робив те, що вони мені наказували". Єжова розстріляли, а на його місце прийшов — Берія.

Сталін керувався власним детально продуманим пляном: 1) знищити „стару ґвардію большевиків", замінивши її молодою ґенерацією, яка творила культ Сталіна, слухняно виконуючи всі його вказівки; 2) масовими арештами і репресіями створити армію безплатних робітників - рабів для здійснення плянів індустріялізації країни.

Війна 1941 - 45 років вибухла для Сталіна несподівано, і тріюмфальний похід гітлерівських армій через Україну, Білорусь, оточення Ленінграду та загроза Москві смертельно його налякали. Сталін припинив репресії і сконцентрував всі сили на оборону СССР, а керівних членів компартії вислав до армійських „особових відділів" та на становища політичних комісарів. Тоді ж і Хрущов отримав призначення на пост комісара армії.

Яку ролю виконував Хрущов у партії перед війною, в період сталінських чисток?

„Нікіта С. Хрущов — видатний діяч комуністичної партії і совєтської держави, вірний учень Леніна і один із найближчих „соратників Сталіна" — подає „Совєтська Енциклопедія з 1956-го року.

Уже в 1932-33 роках Хрущов — перший секретар московського міськкому і другий секретар московського обкому компартії, а 1935-го року — перший секретар міськкому і обкому партії. Не забуваймо, що московський міськком партії грав у житті партії рівнозначну ролю з ЦК союзних республік. В січні 1938-го року Сталін посилає Хрущова першим секретарем

(Закінчення на стор. 3-ій)

Наші діти житимуть довше

Нормальна дитина, народжена тепер, матиме довше та здоровіше життя, аніж її батьки, діди, прадіди.

Інститут Забезпечення Життя подає відомості про новий рекорд пересічної тривалости людського життя. Остання статистика Національного Бюра Життьової Статистики зазначає, що дитина народжена 1959 року, має надію прожити 69.7 роки — найвищий досі рекорд. Числа для 1960 року, подані у наступному році, можливо, будуть ще вищі.

Пересічний вік людини й далі збільшуватиметься, хіба що можуть бути періоди спаду, як це було пару років тому під час поширення інфлюенци. Але навіть найліпші обставини не дадуть такого раптового збільшення тривалости нашого життя, як це було в минулому, бо найбільші успіхи вже осягнені. До року 2.000-го тривалість життя для новонародженої дитини трохи перевищуватиме 74 роки, як це передбачають статистики.

У наведеній таблиці подано числа для чотирьох поколінь. Вони драматично ілюструють, як майже на 30 років здовжився пересічний вік людини в минулому віці.

Покоління:	Сподівана тривалість життя:
Новонароджена дитина	69.7 років,
Її батьки —	56.7 років,
Її діди —	близько 46 років,
Її прадіди —	близько 40 років.

Якщо ви запитаєте експерта в справах здоров'я, чому люди живуть тепер довше, він пояснить, що найперше тут відіграє ролю вміння поліпшувати умови життя та поборювати хвороби, які вражали найбільше немовлят: передчасне народження, проноси, кір, шкарлятина, кашлюк, дифтерит. Щодо дорослих, то, наприклад, тиф зник зовсім, а запалення легенів та туберкульоза тепер далеко легше контролюється, як у минулому.

Зате наприкінці свого життя люди зазнають інших страждань: серцеві хвороби та пістряк спричинюють дуже багато смертей, при чому серцеві хвороби перевищують пістряк.

Організації, що працюють над вивченням серцевих хвороб, намагаються з'ясувати, чому так багато молодих людей стають жертвами цих хвороб. І в цьому напрямку маємо чималий прогрес. Успішніше лікування, як медичне так і хірургічне, застосовується тепер для боротьби з хворобами і смертю від передчасних хвороб серця.

Американська Рада

Д-р Лука Луців

МАРКІЯН ШАШКЕВИЧ

(У 150-річчя з дня народження)

(12)

Сонет „Сумрак вечерний" може стояти в збірці будь-якого великого поета. В ньому знаходимо прегарну алітерацію в рядку „Над тином опустілим *галок гамір грає*". В цьому сонеті іронічна авторова пуанта:

Весело ми з тов гудьбов* та й з тими лісами,
Мило ми з буйним вітром, з блудними марами,
Весела тая доля к серденьку припала.

Найсильніше виявився Шашкевичів талант у його ліричних творах, в яких він висловлював свої особисті почування або, як у „Веснівці", турбувався долею української літератури.

В особистому житті і в громадських починах Шашкевич не мав таких успіхів, щоб міг бути вдоволений із життя. За ним майже все його недовге життя ходила „лиха доля", про яку він співав:

Ох ти доле, лиха доле,
Гадино їдлива!
Переїлась моє щастя —
Гіренька годино!

Запустилась в мою душу
Журбу і розпуку,
Учинилась мому серцю
З гараздом розлуку.

. . . .

Десь за морем, за горами
Мій гаразд здрімався,
Десь з безвістей, з лісів темних
Мій смуток пригнався.

Ой пригнався, та й вороном
Надо мнов літає,
Б'є ми серце тяжким крилом,
Радість розбиває.

„Чорна хмара" заявляє поетові, що це вона „була його долею", і „тепер ще вкриває його чорнов мряков", та і над гробом про нього не забуде . . . Але поет кінчає цей вірш про свою долю таки войовничою заявою: „Таку долю най то громи трісну́т!"

Вірш „Розпука", подібно як і „Лиха доля", написаний коломийковим розміром і перейнятий сумним настроєм; його закінчення справді песимістичне:

Ти зазуле сивенькая;
Закуй ми сумненько;
Най розпука та й лютая
Вирве ми серденько.

У Шашкевича є вірш „Коломийки", що має 5 строф, з яких остання звучить так:

В гробі сумно, в гробі тихо,
Сумрак студененький,
Ой як ляжу серед нього
Тогди я щасненький.

Оці ритми і рими, — це ясна вказівка на те, звідки Шашкевич вчився поетики. В коломийкових строфах образові природи в першій половині, — відповідає психічне переживання автора, нпр.:

Летить ворон чорнокрилий,
За ним загуділо;
Щастя моє, гаразд милий
На віки зниділо.

Так буває і в народних піснях із коломийковим ритмом.

Таким ритмом написані Шашкевичеві поезії: Туга за милою, До милої, Підлисся, Над Бугом, Лиха доля, Розпука, Коломийки, Туга, Вірна, Думка і Слава Богу.

Шашкевич вдало наслідував коломийки, і деколи його оригінальні вірші зовсім схожі на ці народні витвори:

Твої води веселенькі, в них рибонька грає;
Моє серце розпукаєсь, від журби ся крає.

Проф. Юрій Шевельов у статті „Сувора школа" (Чи Шашкевич, як поет, мав своє власне обличчя?) справедливо відмітив, що „здатність наслідувати різні стилі, відтворювати їх — дуже типова для М. Шашкевича. І вона не випадкова. Для письменника, що стояв коло колиски новоутворюваної літературної мови на Галицькій Україні, що прокладав нові шляхи новонароджуваній літературі, ця здатність була особливо важлива. Бо вона давала змогу виробити справді гнучку й багату, пристосовану до різних стилів і жанрів мову, бо тільки вона творила передумови для дальшого розвитку і розквіту літератури, писаної народної мови". („Українські Вісті", Едмонтон, Канада, ч. 33, з 14-го серпня 1961).

Професор Шевельов проаналізував переклади Шашкевича, яких є більше, як оригінальних творів, порівняв їх із перекладами тодішніх поетів Наддніпрянщини (Гребінки, Боровиковського, Шпигоцького) і ствердив, що праця Шашкевича над перекладами була для нього „свідомою і суворою школою", бо член „Руської Трійці" був „спочатку національним діячем, прокладачем шляхів розвитку національної мови, а вже потім поетом з виробленим індивідуальним лицем". (Там же).

* „гудьбов" — музикою; це один із чехізмів в творах Шашкевича.

Цікавий фільм української „Кіноспілки"

Невелика, всього лише з трьох осіб, заложена в Австралії українська „Кіноспілка" спромоглася випродукувати фільм „З камерою по Австралії", що користується великим успіхом в українських громадах Америки. Демонструє його душа і живчик тої спілки Я. Кулинич, що сам той фільм накрутив, а тепер привіз в Північну Америку і оце недавно на протязі двох тижнів показував в Шикаґо в парафіяльних залях та домівках молодечих організацій. Фільм дійсно цікавий. Тому варто про нього занотувати на сторінках „Свободи" і тим звернути увагу наших читачів, щоб вони не проминули на нього подивитись, коли той фільм дійде до них.

До того ж треба зауважити, що продукцію того фільму виконано без жадних сторонніх дотацій, а виключно власними засобами згаданих трьох піонерів цього українського мистецтва в Австралії. А продукція фільму там дуже дорога, бо три хвилини часу коштує 18 фунтів шт., а фільм тягнеться дві і півгодини.

З технічного боку фільм Я. Кулинича випродуковано вдало: читкий, ясний рисунок, гарні природні кольори, виразні українські титульні написи й українська орнаментика пера графіка Л. Денисенка. А своїм змістом і, так би мовити, редакцією взірцево й цікаво складений. Коментарі й пояснення подав Я. Андрухович виразною для слуху вимовою.

Властиво це два фільми: географічно - етнографічний про життя австралійських абориґенів - „бушменів" та документальний — про життя й працю українських еміґрантів в тій країні.

Фільм про чорношкірих бушменів середньої та північної Австралії можна назвати цінним науково - дослідницьким вкладом. Тут бачимо не лише фраґменти побутового, щоденного життя півдикунів, що живуть на ступені кам'яної доби, а і найголовніші ритуальні звичаї племени. Ці люди навіть не відчувають потреби мати хату для життя, а задовольняються найпримітивнішими „колибами", бо не знати, як і назвати їхні житла. Детально висвітлено в фільму головне і єдине зайняття тих абориґенів. Це є шукання та приготовлення їжі і то лише „насьогодні", пиття крови з лише трохи припеченої тварини і т. д. З такою ж повнотою показано ритуальні звичаї цього племени. Дуже докладно накручено похорони померлого включно зі звичаєм обдаровування рідні й приятелів небіжчика його кістками, коли тіло вже гниє, а кості обчистять від решток гнилі... Дуже цікаві всякі сторінки суспільного, родинного та військового життя тубільців. Про їхні дикі танці вже не говорю. Хіба лиш зазначу, що, якщо хтось хоче створити щось „модернішого" за рок-ен-рол, то най подивиться на бушменські танці в цьому фільмі, то певно дістане надхнення. Зокрема почуєте їхню „оригінальну" музику, що її витабанюють палицями об палиці.

Значення унікуму має та частина фільму, де захоплено на стрічку останні дні життя і творчости „Великого Бушмена" — світової слави артиста маляра А. Намаджіри. Він випередивши своїм даром мистецтва білу людину, лишився вірним звичаям свого дикого племени. Відмовившись жити в будинку, він продовжував існувати й творити в типічній негігієнічній кучі-колибі в гущі свого некультурного оточення, якому роздавав усе, що діставав від цивілізованого світу за своє мистецтво. Між іншим, його сфотографовано проти його волі, бо того він не дозволяв нікому робити. Сталось це завдяки допомозі його приятеля мистця проф. В. Савчака, а головно завдяки спритності Я. Кулинича. Помер він від образи, що його було покарано домашнім арештом за те, що він поділився горілкою з своїм земляком, безправним бушменом, бо бушменам уряд забороняє вживати алкоголь.

Другий фільм — це є документальне насвітлення досягнень українських еміґрантів в Австралії, куди вони масово прибули лише 12 років тому в числі понад 20 тисяч. Ця, отже, „нова" еміґрація показала, на що вона здібна та як уміє провадити своє суспільно - громадське і культурно-освітнє життя. На екрані бачимо українські домівки, школи, церкви, з'їзди, фестивалі, імпрези, виступи СУМ-у, Пласту та спортових організацій, навчання в українських школах, чуємо українську музику і співи та виступи тамошніх діячів, а між ними і давні знайомі ще з „Д. П." таборів в Европі. Все тут утривалено в живій формі фільмовим мистецтвом. Тут показано, як наші брати в Австралії, землі зовсім чужій, за короткий час показали такі успіхи й здобутки, що мають велике значення для популяризації нашого імени і української справи. А яка б була слава для українських шкіл і молодечих організацій в Америці, коли б над входами до їхніх домівок були такі написи, як то ми бачили в тім фільмі над входом до якогось літнього табору: „Говоримо по українському!"

Ще й інші суґестії приходять в голову, коли дивишся на той цікавий український фільм з Австралії, але за браком місця в часописі, треба кінчати. Але пару слів про п. Я. Кулинича конче треба сказати. З розмов з ним довідались ми про ті трудні обставини, часто з ризиком для життя, при яких він накручував той фільм про бушменів. Він безперечно має підприємські здібності, завзятість, піонерську відвагу та жертвенність при виконанню задуманого діла. А при всьому тому це скромна людина, без вияву жадних претенсій, як то, звичайно, бувають такі люди, що служать якійсь гарній цілі, не словом, а ділом.

Ант. Кущинський

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

Пам'яті д-ра Кирила Трильовського

В дні 19-го жовтня ц. р. минуло 20 років від дня смерти сл. п. д-ра Кирила Трильовського, відомого громадянина і політика Галицької України. Д-р Кирило Трильовський народився 6-го травня 1864 р. в селі Богутин, пов. Золочів, де його батько о. Йосип був парохом. До шкіл ходив в Золочеві, а опісля в Коломиї, бо в міжчасі його батько став парохом села Будилів, снятинського повіту. Після закінчення гімназійних студій він вчився в університеті в Чернівцях і у Львові та закінчив правничі студії з титулом доктора прав. Вже в 1894 р. він заснував враз з Іваном Сандуляком й Іваном Кейваном першу читальню „Просвіти" на Покутті в селі Карлів, снятинського повіту, 6 літ пізніше, в 1900 р., перше Товариство руханково - протипожежне „Січ" в селі Завалє, снятинського повіту, а в 1904 р. першу на Покутті кооперативу „Народна Спілка" в селі Іспас, коломийського повіту. В 1907 і 1911 рр. д-р К. Трильовський був вибраний послом до австрійського парляменту, а в 1913 р. ще й послом до галицького сойму.

В тому році, завдяки виключним особистим старанням д-ра К. Трильовського, засновано перше українське, військового характеру, Товариство У. С. С., що відбуло перші основуючі збори дня 18 березня 1913 р. у Львові. З вибухом першої світової війни він став головою Боєвої Управи УСС і членом Загальної Української Ради у Відні. Після закінчення першої світової війни Трильовський став членом Української Національної Ради в Станиславові, де виказав велику активність в нарадах нашого парляменту. По залишенні Галичини переїхав до Відня, де став членом кодифікаційної комісії при Уряді Диктатора ЗУНР д-ра Е. Петрушевича. У Відні проявляв поважну журналістичну діяльність, зокрема передавав численні дописи до „Свободи" та інших американських часописів. По повороті до Галичини, за польських часів, д-р К. Трильовський не міг брати активної участи в громадському житті з приводу недуги, хоч цікавився постійно проблемами нашого громадського життя і нашої національної політики. У вересні 1939 р. застала Покійного в Коломиї большевицька окупація, яку він гірко пережив під моральним, а також під матеріяльним оглядом. Перед большевицьким вивозом врятував Покійного й його родину в червні 1941 р. прихід мадярів. Два місяці опісля, вже за німецької окупації, „Січовий Батько" помер 19го жовтня 1941 р., многотисячні маси народу відпровадили Покійного на вічний спокій.

Деякі дані про моє особисте відношення до Покійного: перший раз мав я нагоду побачити Покійного під час Здвигу Соколів і Січей у Львові в червні 1914 р., в якому я брав участь в четі „Соколів" з Перемишля. Після закінчення першої світової війни мав я нагоду в січні 1919 р. стрінутися з ним на засіданнях Української Національної Ради в Станиславові, в яких Покійний брав живу участь. Коли в 1919 р. я переїхав до Відня для праці при Українській Військово-Санітарній Місії при Посольстві УНР у Відні, застав я там д-ра К. Трильовського, як члена Кодифікаційної Комісії при Уряді президента Петрушевича та члена Закордонної Групи Укр. Національної Ради. Не зважаючи на наші відмінні політичні переконання і нашу приналежність до різних партій (Покійний був членом радикальної партії, а я членом тодішньої української народно - трудової партії, опісля перетвореної в УНДО), я мав нагоду, при численних наших зустрічах, пізнати великий патріотизм Покійного і його незвичайну відданість українській справі. Коли Західньо - Українське Т-во Ліґи Націй, засноване в 1921 р. у Відні висилало делеґації на міжнародні конґреси чи з'їзди Міжнародної Унії Товариств Ліґи Націй, д-р К. Трильовський в червні 1922 р. був членом нашої делеґації ЗУТЛН на конґрес Міжнародної Унії ТЛН у Празі, а восени того ж року на засіданні Головної Ради згаданої Унії в Будапешті. В обох тих делеґаціях, Покійний своєю репрезентаційною появою і своїм знанням міжнародних відносин, віддав знамениті прислуги українській справі.

В Едмонтоні в Канаді створено Видавничий Комітет для видання Пропам'ятної Книги „Січей", де будуть поміщені спогади про організацію „Січей" та про діяльність Покійного. Нехай отсі скромні спомини будуть причинком до оцінення заслуг д-ра Кирила Трильовського для української нації.

Д-р Ол. Марітчак

НІМЕЦЬКИЙ ЖУРНАЛ ПРО УКРАЇНУ

(лв) Мюнхенський журнал „Актуель" (тижневик типу американського журналу „Тайм") помістив 7-го жовтня велику статтю про Україну п. з. „Спротив в Україні". У редакційному вступі стверджується, що німецька преса свідомо промовчує боротьбу поневолених Москвою народів, впроваджуючи в блуд пересічного читача, мовляв совстська імперія є непоборним сильним монолітом. Як приклад того замовчування подається в статті справу втечі на Захід молодого українського вченого Миколи Середи. Про саму втечу написала німецька преса лише короткі замітки, промовчуючи зовсім про те, що Середа належав в Києві до українського підпілля, яке „боролося проти московського панування над іншими народами Совєтського Союзу, за самостійність України". Газети інших країн про цей факт писали повністю, не заховуючи перед своїми читачами боротьби українського народу проти модерного колоніялізму.

Журнал наводить приклади зі замовчування німецькою пресою допомоги українських вояків мадярським повстанцям під час революції 1956 р. З подивугідною відвертістю демаскує автор статті діяльність т. зв. експертів Східньої Европи, які надають тепер тон у Західній Німеччині: „Чи не треба вислати до божевільні тих, які припускають, що революційна антиколоніяльна хвиля, яка котиться по всіх континентах і через ніч розвалює, здавалось би найміцніші колоніяльні імперії, зупиниться над Одрою, Бугом, Сяном, в Кавказі, або Памірі?" І далі: „Абсурдом є вірити, що туркестанець, українець, грузин, балтієць, вірменин, азербайджанець, білорус, таджик і узбек буде терпіти вічно визиск та „опікунство" над їхніми країнами, лише тому, що цей визиск і „опікунство" не є виконуване „капіталістами", а „комуністами!".

Стаття „Спротив в Україні" подає в коротких словах перелік наймаркантніших подій в Україні на протязі останніх 10 років. Вона перераховує всі революційні акти в концтаборах, що, як відомо, були організовані українськими в'язнями, політичні страйки і маніфестації в різних містах України, як також наводить цитати з промов московських наставників в Україні, в яких закликається комуністів поборювати український „буржуазний націоналізм".

Журнал „Актуель" виходить в Мюнхені від липня 1961-го року.

Відзначення Листопадового Зриву 1918 р. в Клівленді, Огайо

1-го листопада відбулися сходини ОбВУА Клівленду в залі української православної церкви св. Андрія Первозванного для вшанування роковин Першого Листопада 1918 р. Того ж дня в цій церкві відправив Панахиду за спокій душ поляглих о. протоєрей Семен Іващенко.

Після Панахиди учасники зібралися в церковній залі. Голова ОбВУА побр. Хроновят, відкриваючи сходини, привітав присутніх, виголосивши реферат, в якому з'ясував значення Першого Листопада 1918 р. Пізніше промовив д-р Лев Рубінґер на тему: „Провідні зорі соборности України". Присутні прийняли доповідь гучними оплесками.

Після реферату голова просив присутніх вшанувати пам'ять поляглих героїв однохвилинною мовчанкою.

Після офіційної частини відбулася товариська гутірка.

М. І.

СТАЛІН — ХРУЩОВ — ТЕРОР

(Закінчення із стор. 2-ої)

ЦК компартії в Україні з дорученням остаточно винищити „дрібнобуржуазних націоналістів".

З 1938-го року Хрущов — член Політбюра ВКП(б), а на 19-му з'їзді компартії (останній з'їзд за Сталіна) його переобирають в члени Президії ВКП.

Починаючи з 1932-го року, Хрущов один із диктаторів компартії, відповідалний нарівні зі Сталіним за злочини стосовані до народів СССР.

По закінченні другої світової війни позиції Сталіна ще більше зміцніли. Західні союзники віддали йому під політичну й економічну контролю держави Середньої Европи. Сталін ще більше виріс в очах лідерів міжнародного комунізму. І тоді він рішив провести хірургічну операцію в партії, усунувши з провідних становищ й ізолювавши від суспільства тих своїх „соратників", авторитет яких виріс за час „вітчизняної війни".

Внаслідок цієї операції 10-го травня 1945-го року на 44-му році життя нагло помер член Політбюра ВКП(б) і начальник Політичного управління армії генерал - полковник Щербаков, а 31-го серпня 1948-го року помер перед тим цілком здоровий, найбільш здібний член Політбюра і перший секретар ленінградського обкому ВКП(б), перший голова Комінформу, генерал-полковник Жданов. Молотов, Каґанович, Мікоян, Маленков, Берія й Хрущов, знаючи Сталінові неперебірливі засоби, зрозуміли, що черга прийшла на них. Страх перед власною загибіллю згуртував їх проти Сталіна.

На позачерговому засіданні Президії ЦК розгорілися дебати над питаннями внутрішної політики. Всі члени ЦК виявили в цих дебатах непослух Сталінові. Сталін у нервовому напруженні загрозив їм, але своєї загрози здійснити вже не вспів, бо Каґанович — застрелив його.

Сталін сконав. Кілька днів метушні в Президії ЦК, і совєтське радіо проголосило, що „батько народів" після важкої хвороби 5-го березня 1953-го року помер. 9-го березня його набальзамований труп похоґано в мавзолеї Леніна.

По смерті Сталіна спадкоємцем його став Маленков. Одначе виявилось, що владу в свої руки хоче перебрати Берія, начальник політичної поліції. Це настрашило членів Президії ЦК, і вони його знищили, проголосивши після смерти зрадником і ворогом народу, що був на службі чужоземної розвідки.

Владу в Кремлі поділили: Маленков залишився прем'єром, а Хрущов став першим секретарем ЦК ВКП. Хрущов почав пильно вивчати партійні архіви, вишукуючи арґументів у боротьбі проти Молотова, Каґановіча, Маленкова та інших. Серед тих документів знайшов він один, з якого довідався про підготову знищення маршала Жукова та старого большевика, відставленого Сталіним від керівництва в партії і державі — Шверніка. Після того, Швернік і маршал Жуков із своїми генералами стали по стороні Хрущова.

У 1956-му році на закритому засіданні 20-го з'їзду КПСС Хрущов у своїй доповіді розвінчав Сталіна, обвинувачуючи його у винищенні партійних та старшинських кадрів, і в червні 1957-го року на пленумі ЦК Тухачевського, Якіра, Уборевича, Єгорова, Корка та ін. реґабілітовано. На цьому ж пленумі Хрущов кинув тінь на Молотова, Каґановіча і Маленкова. У них викликало це велику лють, але в залі засідань присутній був маршал Жуков. Це змінило тон дискусій, і Молотова, Каґановіча та Маленкова виключено з складу Президії ЦК і осуджено як антипартійну групу, яка разом із Сталіним переводила терор.

Хрущов усунув Маленкова, а на його місце призначив Булґаніна. Однак, доля не судила Булґаніну бути довгий час прем'єром, бо Хрущов усунув і його з того посту, виключивши з ЦК разом із Сабуровим, Первухіним та Шепіловим, які нібито пристали до антипартійної групи. Хрущов використав маршала Жукова в боротьбі з „антипартійною групою", але сам, боячись його сили, під закидом, що Жуков не дозволяє партії втручатися в керівництво армією, зняв його з посту міністра оборони.

Хрущов став повновладним „хазяїном" партії й уряду СССР. Став тим, ким був його вчитель Сталін. Про 22-ий з'їзд КПСС, на якому Хрущов остаточно покінчив із культом Сталіна, розправився з „антипартійною групою" і скріпив свої позиції, як диктатор, читачі вже поінформовані з попередніх статтей.

● У Пакістані є змагазиновані товари, призначені для сусіднього Афґаністану, багатомільйонової вартости. Тому, що між Пакістаном і Афґаністаном зірвані дипломатичні взаємини і припинена всяка комунікація, то тих товарів не можна перетранспортувати і вони частинно нищаться. През. Кеннеді вислав туди досвідченого дипломата Лівінґстона Мерчанта для полагодження цієї справи, але обидві розсварені країни такі вперті, що не можна знайти формули компромісу. Внаслідку виграють Совєти, які переймуть на себе всю економічну „опіку" над Афґаністаном.

ПОМЕР НАСТОЯТЕЛЬ ПАРОХІЇ УАПЦ В ІНҐОЛЬШТАДТІ

В баварському місті Інґольштадті помер 28-го жовтня несподівано настоятель парохії української автокефальної православної церкви о. Іван Шпакович, проживши 64 роки. Отець Шпакович народився в селі Скурати (Центральні Землі України) і вже з молодих років вирішив був стати священиком. Богословські студії в Духовній Семінарії мусів він, одначе, перервати в зв'язку з воєнними подіями, ставши вояком Української Армії. Аж на еміґрації в п'ятьдесятих роках, після виконування різних громадських праць в таборах ДП одержав душпастирські свячення в Карльсруге з рук Митрополита УАПЦ Ніканора. Спочатку він був настоятелем парохії у Вальці (Нюрнберґ), а відтак в Інґольштадті.

Похорони покійного душпастиря відбулися 30 жовтня 1961 на місцевому міському цвинтарі в присутності численних парохіян та громадян Інґольштадтської громади католицького віровизнання. Похоронні Служби відправили о. митр. прот. П. Дубицький та о. Михайло Гільтайчук.

На території Західної Німеччини працюють тепер 14 православних священиків і Митрополит Кир Ніканор.

Замість квітів на могилу
бл. п. **ОЛЕНИ ГОРДИНСЬКОЇ**
складаю — $10.00
на фонд „Мати і Дитина".
ОЛЬГА КОРЕНЕЦЬ

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

Роман Рудницький

Старанням „Делевер Велі Филармонік Оркестра Ассоціейшин, Інк." відбувся в неділю 8-го жовтня в Левіттавні, Па., в концертовій залі „Вудров Вилсон Гай Скул" в рямках восьмого концертового сезону цієї Ассоціяції, перший інавґураційний концерт симфонічної оркестри під керівництвом Генрі Керр Виліямса (директора і дириґента цієї оркестри). На цьому концерті був гостем - солістом, наш 18-літній віртуоз - піяніст Роман Рудницький, що грав з оркестрою (сольо на фортепіяні) Піяно Концерт Ц-мажор, Опус 26 — Сергія Прокофієва. Декілька соток американської публіки, серед них, на жаль, небагато українців, з ентузіязмом і похвалами сприймали виступ нашого молодого Романа, що від семи років життя йде невпинно вперед та здобуває щораз більші успіхи на концертових естрадах таких міст як: Ню Йорк, Филаделфія, Шикаґо, Питсбурґ, Боффало, Сан Франсіско, Лос Анджелес Торонто, Денвер, Трентон і Томс Рівер, де він від років разом зо своїми батьками д-ром Антоном і Марією Сокіл - Рудницькими та братом Доріяном (челіст), проживає та студіює музику) в учительки Розіни Левін) в Джуліярд Скул оф Мюзік в Ню Йорку.

Початкову науку гри на фортепіяні Роман одержав від свойого батька, потім у професора Елісона Драке у Филаделфійській Музичній Консерваторії та в майстер - клясі світової слави піяніста - педаґога Еґона Петрі у Мілс Коледж в Овскленд, Каліфорнія.

Останній виступ Романа Рудницького доказав, що з цього незвичайно талановитого і Божою ласкою обдарованого хлопця виростає неабиякий піяніст. Серед знавців музики, яких було чимало на згаданому вище концерті, можна було почути під адресою Романа самі суперлятивні похвали та порівнання із на свій лад перехваленим Ван Кліберґом — двадцятдволітнім американським піяністом-віртуозом. Нам, українцям можна тільки радіти та бути гордим за нашого Романа, що на наших очах росте та діє на славу своїх батьків та нашої Батьківщини.

Крім фортепіянового концерту Прокофієва симфонічна оркестра виконувала ще Глінки — Увертюру до опери „Руслан і Людміла" та Чайковського — Симфонію Номер 4. в Ф-мінор, Опус 36.

юко.

Президент Кеннеді про протирадіяційні сховища

Вашинґтон. — Президент висловив надію, що ще до кінця цього місяця кожний американець матиме в руках книжечку про атомову радіяцію. Кеннеді сказав на пресовій конференції: „Ми є свідомі того, що кожна родина хотіла б мати докладні інформації в цій справі. Але аж в серпні ц. р. громадянство направду почало цікавитися цією справою". В серпні Конґрес признав на цивільну оборону $306 мільйонів, і уряд передав справу цивільної оборони департаментові оборони. Одна частина громадянства критикувала уряд і Конґрес за те, що досі замало зроблено в справі оборони цивільного населення, але були й такі, які кажуть, що Конґрес забагато признав фондів на будову схоронищ. Президент казав, що в цій справі повинна бути найтісніша співпраця між федеральним урядом, стейтовими леґіслятурами і міськими управами, бо в такій великій країні, як ЗДА із 180 мільйонами населення Федеральний уряд не може сам виконати цієї важливої програми: охоронити цивільне населення від наслідків радіяції.

65-ЛІТНІ! Ви все ще можете забезпечитися в УНСоюзі. Не зволікайте, надробіть утрачений час!

Лук'янович

ОГЛЯД АВТ НА 1962 РІК

I.

Важливіші новості в нових автах.

Цього року, революційних змін немає. Але є кілька новостей, і єдиних заприміщення. Перше — Форд і Шевроле збільшили свою, і так багаточленну родину, молодшими братчиками. Називаються вони Ферлейн та Шеві 11 і своїми розмірами, вагою і ціною стоять посередині між компактними і звичайними автами. Мають вони 4 і 6 (Шеві) та 6 і 8-циліндрові двигуни (Ферлейн). Приміром останній довший від Фалкона на 16, але коротший від Гелаксі на 12 цалів. Крайслер, щоб не випереджувати нового юнайора, скоротив і звузив, як далі побачимо, деякі свої авта.

Другу новину вніс Бюік Спешел (компактний модель), що своїх 6 циліндрів вставив не рядом, як дотепер, а поруч парами, по два у бльоці, під кутом 90°. Це заощадило кілька дорогих цалів місця, зробило мотор легшим і упростило його.

Наслідуючи Кедилака і Форда, інші продуценти також продовжили гарантію на нові авта на дванадцять або й більше тисяч миль, шассі не потребує смарування до 32,000 і зміна оливи не частіше як на 6,000 миль. Це, на довшу мету повинно заощадити власникам не одного долара.

Більшість смертних випадків чи тяжких покалічень стається саме через наглу припинення тіла вперед. Вмонтовання гачків для пасів була річ коштовна і нелегка. Тепер всі авта виходять з фабрики гачками до пасів. Тільки почепити їх.

Характеристика компактних.

Відносно компактних, то можна сказати, що вони вже устабілізувались, зайняли 35% ринку і кожне з них зачинає прибирати власне обличчя. Парадоксом можна назвати факт, що, купуючи навіть дешевші компактні, публіка волі... у люксусовому виданні. Тому більшість з них виносажені у дорожчі, зчаста індивідуальні сидження та інші вигоди та придибашки. Деякі з них, як Темпест, Фалкон, Комет та Ф-85 Олдсмобіла увійшли у транс перегонів кінських сил, постачаючи мотори, що розвивають 200-225 к. с. А зачалося скромно з 90. Стара пісня повторяється і Дітройт твердить, що це бажання покупців. Фактично у ЗДА є така велика кількість різних моделів, що небагато людей визнаються в них.

Перегони продажі.

В автомобільному промислі нові рисунки чи технічні поліпшення це строго бережені таємниці, але годі засекречити випуск нового авта. І як на ринку появився автобусик Корвера, то і Фалкон із своїм зарепрезентувався. Зрештою є відомі змагання за перше місце між Шевроле та Фордом. Раніщими роками Шевроле продали більше авт, але у 1959 році Форд зайняв перше місце, продавши на 50,000 одиниць більше, щоб у слідуючому році це відношення змінилося на те саме число у користь Шевроле.

Контроля якости у Крайслера.

Авта Крайслера, будь то в компактних Веліснт і Ленсер, звичайних Плимут, Дарт, Дадж, Крайслером чи дорогим Імпірісром завсіди визначались доброю, м'якою і контрольованою їздою. До цієї старої прикмети слід додати наявність альтернатора. В після воєнних роках контроля якости у виробах Крайслера залишала не одне до побажання, що болючо відбилося на продажі. Від двох літ це наставлення змінилося, „цитрини" і браки усувають при провірці.

Плимут, Дарт і Крайслер зазнали більших змін в зовнішньому вигляді, затратили характеристичні їм вистаючі плавки. У клясі середньої ціни Поляра стремить зайняти місце погаслого Ді Сото, і для дорогих Крайслер (серія 300, Нюпорт, і Ню Йоркер) та Імпіріспра, їх скорочено на 7—10 цалів, звужено на 4.5, втята, де тільки можна, надмір ваги, що в свою чергу позитивно вплине на економію бензини. За минулий рік авта Крайслера виносила 12% всього ринку.

II.

Форд випробовує Кардинала.

Форд, з компактним Фалконом та Кометом і звичайними Гелаксі, Меркюрі, дорогим Лінкольном і спортовим Тандербирдом припудрувалися зовнішніми і технічними змінами. У продажі компактних, Фалкон зайняв перше місце, випередивши Ремблера. Пробіг Форда вже давніше задрісним оком споглядав на добрий збут на світовому, а зокрема на американському ринку знаменного німецького Фолксвагену. Чверть мільйона проданих авт річно — це не багателя! А практику у виробі малих авт набув Форд у Форд - Англія та виробленнями у Німеччині Тавнусом. І тому у Дітройті випробовують Кардинала, що літом слідуючого року представлять публіці. Це авто схоже розмірами до малих імпортів, з 4-циліндровим двигуном нерядні і охолодженій водою, що розвиватиме 60 к. с. (інший, більший мотор матиме 80 к. с.), з ведучими передніми колесами і ціною 1,550 долярів, отже на 300 долярів дешевшого від Фалкона.

Індустрія пального у Дж. М.

Дженерал Моторс випускає компактні Корвейр, Темпест, Ф-85 і Бюїк Спешел, що в цьому порядку належать до Шевроле, Понтіяка, Олдмобіла та Бюїка. Крім цих, є ще дорогий Кедилак та спортове Корвет, що властиво належить до Шевроле.

Про нового Шеві II та 6-циліндрового Бюїка Спешел ми вже згадали раніше. Але у Дженерал Моторс цього року є більше новин. Компанія випустила аж чотири нові двигуни з різною гамою кінських сил. Значних змін механічних і у вигляді зазнали зокрема Шевроле і Бюїк. Дахи зовсім зміненого виду дах, Бюїк пересунув двигун на 4 цалі допереду і таким чином позбувся ненависного горба у передньому сидженні.

Багато говорилося про новий модель Ф-85, що має повністю зимою ц. р. До алюмінійового 8-циліндрового двигуна, що розвивав 155 к. с., додано пристрій, що підтягує силу мотора до 225 к. с. Пристрій цей, званий по англійськи турбо- або супер чарджер, приміщений до тепер у дизелях та гат-родерами, оце вперше вмонтовано до особового авта фабрикою. Полягає він на тому, що засопичаючи силу у спалених газів як скорострій чи у двигуна через пас передачі, впроваджує сумішок газів прямо до камери спалювання, збільшаючи компресію 10:1. Якщо виправдається, то інші продуценти приймуть цей пристрій до двигунів авт, човнів та іншого призначення.

Все нове у Стюдебейкера.

До стюдебейкера прийшов Ш. Екберг, наймолодший у цьому промислі 41-літній президент і там повіяло новим духом. Фабрику і бюра вичистив, краще освітлив і помалював, але найважливіше, що авта змінив до не допізнання. Так компактного Ларка видовжив на 13 цалів, уподібнивши зовнішнім виглядом до Мерцедес - Бенца, а нормального величиною Гока до Рол - Ройса із спльощеним дахом. Щоб доповнити реформи, впровадив новий спортовий модель, Дейтону. Сто десять літ тому Стюдебейкер зачав виробляти речі на кухах, його інженери завсіди вирізнялися відважним, оригінальним рисунком, з яких моделі на 1962 рік мабуть найбільш оригінальні. Компанія хромала дотепер на 1% ринку, але Екберг хоче піднести до 3% і мабуть це йому вдасться.

Консервативна політика Ромнія.

Дж. Ромні, президент Американ Моторс, що у 1958 р. вперто створив авто і вираз компактний, заступає думку не міняти, коли немає потреби, що зовсім переконує автора цих рядків, бо тоді можна попращувати над удосконаленням механічної частини замість платити за зміну форми болотника. Є три моделі Ремблерів, з яких найдорожчого, Амбасадора, скорочено на 9 цалів. До вибору є звичайна і пів автоматична трансмісія, але всі мають подвійну гидравлічну систему гальмування, що тільки ще Кедилак має, на випадок, якби завела звичайна. Інші дрібні механічні та зовнішні поліпшення виходять тільки на користь одного, із здоровим глуздом нарисованого авта.

Електричні машини обчислюватимуть податкові звороти

Мартінсбург, Вест Вірджінія. — Податковий уряд повідомив, що вже коло 1966 року електронічні машини автоматично вирішуватимуть всі податкові справи, які треба буде тоді полагодити в сумі коло 80 мільйонів приватних і корпораційних заяв. Податковий уряд давнє передбачав, що машини зможуть це зробити аж в 1968 або 1969-му році. Про це говорив податковий комісар Мортімер М. Кеплін при відкритті Крайового центру з електронічними машинами, який коштував $750.000, і який може стати головним податковим архівом, де буде коло 80 мільйонів окремих течок для всіх індивідуальних платників податку і корпораційних податковців. Кожний платник податку матиме своє число, яке у 85 відсотках буде тим самим числом, що є на карті соціяльного забезпечення. Всі інші дістануть подібні числа, які є в соціяльному забезпеченні. Секретар скарбу Даглес Діллон заявив, що новий спосіб обрахування податків зможе краще і справедливіше обслужити власників податкових заяв.

Майор Вайт встановив рекорд швидкости — 4,070 миль на годину

Едвард Ер Форс Бейс, Каліфорнія. — 9-го листопада летун майор Роберт М. Вайт встановив новий рекорд швидкости на літаку - ракеті Х-15, перелетівши зі швидкістю — 4.070 миль на годину, перевищуючи призначену для цієї ракети швидкість — 4.000 миль на годину. Коли б він міг летіти з такою швидкістю з Ню Йорку до Вашингтону, Д. К., то ця подорож тривала б тільки 3 хвилини, а з Ню Йорку до Лос Анджелесу в Каліфорнії залетів би за 30 хвилин. Після лету майор Вайт заявив, що „зовсім не був в небезпеці", хоч температура на поверхні ракети Х-15 виносила під час лету 1.100 ступнів Фаренгайта. Майор Вайт вже не буде старатися збільшити рекорд швидкости, але буде пробувати летіти на більшій висоті, дійшовши до 250.000 стіп, що рівняється — 46.5 миль. Треба зазначити, що ракету Х-1 виведено вгору на висоту 100.000 стіп за допомогою бомбовика Б-52, і там її пустили, щоб летіла впродовж 86-ох секунд.

● Індонезійський президент Сукарно вернувся до своєї країни з Відня, де переведено операцію жовчевих каменів. Однак він, мабуть, буде ще раз оперований на ту саму недугу в шпиталі в Якарті. Сукарно був два тижні у Відні і тиждень на реконвалесценції в Швайцарії.

● Число жертв у Греції внаслідку понеділкової хуртовини і високої хвилі, що заливала береги біля Атен та порту Пірею, дійшло до 39 осіб. Між ними 20 дітей, п'ятеро з одної родини. 4.000 осіб залишились без даху над головою.

● У Парижі поліцаят підніс руку, зупиняючи автомобільний рух. Коли одно авто не послухало й поїхало далі, поліцист вийняв револьвер й прострелив задню отоку. З авта висів сердитий парламентарний посол з керівної партії де Голя. Дирекція поліції заплатила тому поліціянта за занадто велику службову ревність.

НАРАДИ КОМІТЕТІВ УНСОЮЗУ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

Заслужених, першими членами якого стануть усі ті, що в цій передконвенційній кампанії приєднають щонайменше 25 нових членів.

В Ансонії, Конн., у цьому великому скупченні українського населення, в якому збудовано першу українську церкву, в неділю 12-го листопада 1961-го року відбулися загальні збори стейтової союзової організації, яка начислює понад 20 Відділів із трьома тисячами членів УНСоюзу. В зборах взяли участь 12 найбільших Відділів, в тім три місцеві, які разом обіймають 80 відсотків всього союзового членства на терені стейту. Зборами проводила президія з колишнім, заслуженим союзовим організатором А. Маланчуком на чолі та із секретарем М. Галькевичем з Бриджпорту, який саме закінчив сорок років своєї безперервної служби для УНСоюзу та української громади в Америці на пості відділового секретаря. Збори відкрив голова союзової стейтової організації мгр. І. Телюк, який згадав при мовчанці та вставанні з місць померших впродовж останнього року предсідника УНСоюзу Дм. Галичина та двох Відділових секретарів на терені стейту бл. п. В. Гафтковича і П. Дутка. На програму зборів склалися справоздання управи, дискусія над ними та уділення абсолюторії й вибір нової управи в складі: мгр. І. Телюк в четверте голова; М. Галькевич — містоголова, В. Гіна — секретар; Анна Пресковит — касир і п. Слобода — член управи та п. Е. Гомотюк, А. Маланчук іВ.Пилюк — члени контрольної комісії.

Після полагіднання цих формальних справ гол. секретар Я. Падох з'ясував приявним численні поліпшення, які ввели в забезпеченеву працю УНСоюзу остання конвенція та три останні річні засідання Головного Уряду. У дискусії порушено багато актуальних питань, а зокрема організаційних, і, ствердивши, що стейтові відділи ще не виконали задовільно свого зобов'язання відносно кампанії, схвалено доложити всіх старань, щоб до загального задовільного успіху кампанії доложили свій удії також відділи коннектикатського стейту. Під кінець зборів виголосив слово головний радний з місцевого стейту Ярослав Гук. Збори закінчилися складанням гратуляцій М. Галькевичеві з нагоди сорокліття його союзової і секретарської праці та голові стейтової союзової організації м-грові І. Телюкові з нагоди народження його третьої дитини, а саме доні Христини Анни, наймолодшого члена УНСоюзу.

„Тризуб" і УСК здобувають нові успіхи

„Тризуб" Філаделфія переміг минулої неділі 12 листопада Німецький С. К. Бруклин 2:0 у футбольних змаганнях Інтер Ліги, які відбулися у Філаделфії. Ця виграна скріпила позицію „Тризуба" на вершку показника Американського Футбольного Союзу з рахунком 8 вигранних, 1 нерішеної і 1 програної.

УСК Ню Йорк здобув перемогу 3:1 над „Галіцією" в подібних змаганнях Інтер Ліги, які відбулися в Коледж Пойнт. Після цієї перемоги УСК зайняв четверте місце в показнику „Великої Десятки" Німецько - Американської Футбольної Ліги.

„Чорноморська Січ" Нюарк український репрезентант у Футбольній Лізі Стейту Ню Джерзі зазнала минулої неділі невдачі, програвши перший раз у змаганнях за першість Ліги з італійським футбольним клюбом „Рома" 1:2. Втративши дві точки, „Чорноморська Січ" опинилася на другому місці показника Ліги після „Роми".

Футбольна Ланка СУАСТ-Схід заповіла на „День Подяки Український" футбольні змагання за українську першість на Сході ЗДА. Зголошення приймає Управа „Чорноморської Січі", яка як переможець минулорічних змагань за першість Сходу буде господарем цих змагань в Нюарку.

Захід приймає виклик Хрущова щодо перегонів в економічному розвитку

Париж. — У столиці Франції відбудеться в найближчі четвер і п'ятницю конференція 20-х держав Атлянтійського обширу, що є членами заснованої в минулому році головно заходами нинішнього секретаря фінансів Дагласа Діллона Організації для економічної співпраці і розвитку. До цієї Організації входять 6 держав із західньо-европейського Спільного господарського ринку, 7 держав з Асоціяції европейської вільної торгівлі, 5-х інших европейських країн, які не належать до ніодної з тих організацій, та ЗДА й Канади. На цій Паризькій конференції мають ухвалити виготовлений вже плян піднесення економічної сили країн Атлянтійського обширу на 50% впродовж найближчих 9-х років. Цілий загальна продукція тих країн становить тепер річно кругло дол. 866 більйонів, то в 1970 році вона становила б дол. 1,300 більйонів. Зріст продукції ЗДА в отих найближчих 9-х роках рівнявся б вартості цілої совєтської продукції у минулому році. За виготовленим пляном, кожна країна з Атлянтійського обширу має збільшити свою загальну продукцію на 4.2 до 4.6%. Це не буде трудно західньо-европейським країнам, з вийнятком Англії, бо в тих країнах економіка зростала в останньому десятирічні річно по 4.6—5.4%. Тільки в ЗДА вона впала з раніших 3.5% річно до 2.3% річно. Газети стверджують, що новий 10-річний плян названої вгорі західньої економічної організації є відповіддю на хвальбу Хрущова, що СССР „здожене і пережене" Америку та взагалі „капіталізм" у 1970 р.

● Генеральним директором Атлянтійського Інституту в Парижі, який є субвенціонованою державою установою, що досліджує соціяльні, економічні і політичні проблеми цілого атлянтійського обширу, став колишній амбасадор ЗДА при Об'єднаних Націях, невдачний кандидат на віце - президента Америки, Генрі Кебот Ладж, який здобув собі марку першорядного дипломата. Після програ в минулорічних виборах в Америці і втраті свого становища в ОН, Ладж став генеральним консультантом великого видавництва „Тайм".

● Сирія пригадала сусідньому Ливанові, що колись Ливан скаржився, що Єгипет веде з терену Сирії проти Ливану підривну роботу і підсичує в ньому громадянську війну. Тепер, мовляв, ролі відвернулись і Ливан став тереном, з якого аґенти того самого Нассера ведуть акцію проти Сирії. Ливанський міністер закордонних справ запропонував репрезентантові Сирії, щоб замість зголошувати формальний протест — Сирія і Ливан нарадились у приязних розмовах, як зарадити лихові, щоб хоронити суверенність своїх країн.

„Веселий Львів" у Шикаго

Шикаго. — Вечір „Веселий Львів", влаштований тут в суботу дня 11-го листопада заходом „Клюбу львов'ян" у великій залі школи Шопена, пройшов з повним успіхом. Усі місця в залі, що має понад тисячу місць, були виповнені. У програмі вечора брали участь Ірина і Юрій Лаврівські, Марія Лисяк і Ярослав Пінот Рудакевич з монологами, піснями, скечами, веселими сценками і рецитаціями за текстами Е. Козака й О. Лисяка.

Відійшли від нас
Члени Українського Народного Союзу:

АНДРЕЙКО Михайло, народж. 1887 р. у Чоловічу, пов. Рудки, член 72 Відд. УНСоюзу в Титусвил, Па., помер 27-го жовтня 1961 року.

БАКАН Григорій, народж. 1887 року в Маркополі, пов. Золочів, член 59 Відд. УНСоюзу в Бриджпорті, Конн., помер 31-го жовтня 1961 року.

БЛАЖКІВ Ваврик, народжений 1896 р. в Озірній, пов. Зборів, член 374 Відд. УНСоюзу в Бостоні, Масс., помер 28-го жовтня 1961 року.

ВАЦЛАВСЬКА Юстина, народжена 1885 р. в Вібрці, пов. Ліско, членка 223 Відд. УНСоюзу у Вилкс Беррі, Па., померла в жовтні 1961 року.

КІШАНЮК Дмитро, народж. 1892 р. у Помонятах, пов. Рогатин, член і предсідник 267 Відд. УНСоюзу у Вестборі, Н. Й., помер 27-го жовтня 1961 року.

КМЕТЬ Каролина, народж. 1890 року в Дублянах, пов. Самбір, членка 182 Відд. УНСоюзу в Кліфтоні, Н. Дж., померла 27-го жовтня 1961 року.

КОВАЛЬЧУК Петро, народж. 1894 р. в Красносільцях, пов. Збараж, член 490 Відд. УНСоюзу в Ірвінгтоні, Н. Дж., помер 29-го жовтня 1961 року.

КУХАРСЬКИЙ Дамян, народж. 1895 р. в Загірю, пов. Золочів, член 353 Відд. УНСоюзу в Ню Бранcвику, Н. Дж., помер у жовтні 1961 року.

ЛЕЩИК Василь, народж. 1885 року у Віську, пов. Сянік, член 342 Відд. УНСоюзу в Картереті, Н. Дж., помер 27-го жовтня 1961 року.

МАРАШКО Катерина, народж. 1891 р. в Кречковій, пов. Перемишль, членка 149 Відд. УНСоюзу в Лакаванні, Н. Й., померла 25-го жовтня 1961 року.

НІМЕЦЬ Микита, народж. 1889 року в Прибишеві, пов. Сянік, член 96 Від. УНСоюзу в Питсбурґу, Па., помер в жовтні 1961 року.

ОНИСІВ Микола, народж. 1886 року в Шептицях, пов. Жидачів, член 106 Відд. УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., помер 26-го жовтня 1961 року.

ПУЩИК Степан, нарож. 1889 р. в Муканях, пов. Радехів, член 301 Відд. УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., помер 27-го жовтня 1961 року.

РУДА Анна, народж. 1888 р. у Старій Солі, пов. Старий Самбір, членка 490 Відд. УНСоюзу в Ірвінґтоні, Н. Дж., померла 28-го жовтня 1961 року.

ТОТ Марія, народж. 1920 р. у Клівленді, Огайо, членка 102 Відд. УНСоюзу в Клівленді, Огайо, померла 29-го жовтня 1961 року.

ЦЕМПЛЯК Войтіх, народж. 1871 р. в Гуцинську, пов. Сянік, член 63 Від. УНСоюзу в Форд Сиґі, Па., помер 28-го жовтня 1961 року

ЧИЩАК Катерина, народжена 1893 р. в Довгім, пов. Дрогобич, членка 296 Відд. УНСоюзу в Ню Кінсінґтон, Па., померла 27-го жовтня 1961 року.

ЯМКА Агнеса, народж. 1898 р. в Галущинцях, пов. Скалат, членка 204 Відд. УНСоюзу в Ню Йорку, Н. Й., померла в жовтні 1961 року.

ВІЧНА ЇМ ПАМ'ЯТЬ!

ТАРЗАН, ч. 4744. Сю Френч!

З'явилася Сю Френч, яка погіршила напружену ситуацію. — Добрий день, велика людино. Це є милий ранок, щоб ви і я могли обговорити красу і чари глибоких джунглів...

Але Остін швидко відвів її геть і розсердився. — Тепер чекайте хвилину!..

— Ви зачекайте, — гукнув Тарзан. — Я хотів би з вами [illegible] поговорити!